

NEDERLANDS JEUGD STRIJKORKEST

Elke repetitie een

Het Nederlands Jeugd Strijkorkest bestaat in 2011 dertig jaar en heeft in die tijd een uitstekende reputatie opgebouwd. Dirigent Bas Wiegiers noemt het zelfs zonder aarzelen het beste jeugdstrijkorkest van Nederland. Die kwaliteit was ook Janine Jansen al opgevallen. Zij vroeg het Nederlands Jeugd Strijkorkest haar te begeleiden tijdens het Internationaal Kamermuziekfestival in december 2009. Tijd voor een kennismaking met het orkest en met dirigent Bas Wiegiers.

AUTEUR **ARWIEKE GLAS**

Vol enthousiasme steekt hij van wal. 'Spelen in een strijkorkest is ontzettend vormend. Je ziet de orkestleden enorm groeien. In hun spel, in hun verantwoordelijkheden, in zelfvertrouwen. Maar ook in hun beeld van de wereld – ze zien ineens dat ze niet de allerbeste van Nederland zijn, dat er nog veel meer anderen zijn die heel goed spelen.'

Het orkest heeft een opleidingsfunctie, vindt Wiegiers, die zelf ooit begon als violist maar nu vooral dirigeert. De meeste muzikanten komen bij het orkest als ze zestien zijn, maar de jongste is pas twaalf. Als de orkestleden eenentwintig zijn, is het tijd om te vertrekken. Onder de leiding van Wiegiers is de gemiddelde leeftijd flink omlaag gegaan. 'Ik vind de doelgroep echt de wat jongere kinderen.' Maar het niveau blijft hoog, ondanks het komen en gaan van orkestleden. 'Als er een licht verloop is, zijn nieuwe strijkers binnen twee weken gewend. Er is dan een gedisciplineerde cultuur en een niveau

dat ze zo kunnen overnemen.' Ook scheelt het dat er altijd dezelfde dirigent voor de groep staat. 'Ik ben in die dertig jaar pas de derde dirigent bij het NJSO, na Roland Kieft en Johannes Leertouwer. De dirigent is de bindende factor.'

OREN OPSCHONEN

Het beste jeugdstrijkorkest van Nederland, hoe word je dat? Wiegiers: 'Ik vind het ontzettend belangrijk dat er een goede sfeer is, dat orkestleden durven te spelen. Als ik zie dat iets niet lukt of dat ze ergens bang voor zijn, dan zeg ik dat proberen al genoeg is. Ik word alleen boos als iets echt onnozel is.' In de pauze neemt hij degenen bij wie het niet zo lekker loopt even apart. 'Ik praat vrij veel met de afzonderlijke leden, ik probeer ze echt te coachen. Dat helpt enorm.'

Bas Wiegiers wil van elke repetitie een masterclass maken. 'Bij een professioneel orkest moet je vijf details bijstellen, dan

ben je klaar. Het NJSO moet je alles uitleggen. Ik vertel wat over de componist, of over het stuk. Ik leg de harmonieën uit. Maar het belangrijkste vind ik dat ze leren luisteren. Dat ze hun oren opschonen, dat ze intuïtief en cognitief intelligent worden. Daarom dirigeer ik ook wel eens niet, of ik laat het orkest door elkaar zitten, als een strijkkwartet in het groot. Dan móeten ze wel luisteren. Soms vraag ik wat ze zelf van een bepaalde passage vonden. Dan blijkt bijvoorbeeld dat iedereen heeft gehoord dat het veel te hard klonk – dat geeft mij de kans om te vragen waarom ze niet gewoon wat zachter spelen. Als dat kwartje valt, dat ze ook zonder dat ik het zeg kunnen doen wat er staat en ze zelf verantwoordelijk zijn, dan is het orkest ineens zoveel beter.'

SLIM STUDEREN

Verantwoordelijkheid, dat woord komt in het verhaal van Bas Wiegiers vaker voor. 'Voor de meesten is het voor het eerst dat ze in een orkest spelen. Dan is het niet belangrijk dat je zelf goed bent, maar dat het goed klinkt met degenen die naast je zitten. Je kunt niet zomaar een seconde eerder gaan spelen. En als jij niet gestudeerd hebt, klinkt de hele groep slecht.' Dat oefenen is voor sommigen nog best lastig. 'Als musicus sta je er niet vaak bij stil hoe gedisciplineerd je bezig

Toch is het NJSO er niet alleen voor toekomstige professionals. Wiegiers schat dat ongeveer eenderde uiteindelijk voor een ander vak kiest en daarnaast actief blijft als amateur.

SOLISTEN

Al dat harde oefenen werpt gelukkig ook zijn vruchten af. 'Ik zie elke week weer hoe vreselijk leuk het is om muziek te maken. Als je heel professioneel met je vak bezig bent vergeet je wel eens hoe grappig of hoe prettig het is.' En naast plezier levert het hoge niveau mooie concertaanbiedingen op. Vorig jaar speelde het orkest met Janine Jansen. 'Dat was heel inspirerend voor het orkest. De musici waren natuurlijk ontzettend zenuwachtig, maar na twintig minuten was dat over.' Volgens Wiegiers is het voor het orkest heel belangrijk om met solisten te werken. Het NJSO speelde al met sopraan Claron McFadden, hoboïst Bart Schneemann en violiste Liza Ferschtman. 'Als na lang repeteren de solist erbij komt, dan komt er zo'n goede kleur bij dat de schoonheid ineens hoorbaar is. Het hele orkest veert dan in één keer op. Dingen die ik elke week roep worden ineens in muzikale klank uitgedrukt. De strijkers begrijpen dan fysiek wat ik al die tijd bedoelde.' Naast het werken met solisten vindt Wiegiers het belangrijk om verrassend repertoire te spelen. 'Ik wil dat de orkestleden niet bang

masterclass

bent. Maar als je veertien bent, dan moet je dat echt nog leren. Ik help ze om slim te studeren. In veel muziekstukken zijn maar enkele regels echt moeilijk. Daar moeten ze in de repetitie een kruisje bij zetten, dan hoeven ze alleen die regels nog te oefenen.' Maar af en toe moet Wiegiers toch even streng zijn. 'Ik word niet zo snel kwaad, alleen als ik zie dat orkestleden hun mogelijkheden niet uitbuiten. Bijvoorbeeld als ze met heel veel gemak spelen, maar slordig zijn of gewoon niet hard genoeg werken. Als je daar geen zin in hebt, is het beter om iets anders te gaan doen. Je moet wel een "passie voor strijken" hebben. Dat is ook onze slogan.'

zijn voor onbekende, nieuwe of juist oude muziek. Maar ook het standaardrepertoire staat op de lessenaar, zoals de *Strijkserenades* van Edward Elgar en Pjotr Iljitsj Tsjaikovski en de *Suite voor Strijkers* van Carl Nielsen. Niet voor niets music for the millions – echt prachtige muziek.'

Zelf speelde Bas Wiegiers nooit in het NJSO. 'Ik woonde in Brabant, dat was toch wat te ver.' Nog steeds komen de meeste orkestleden uit de Randstad. Dat is een van de weinige dingen die Wiegiers echt zou willen veranderen. 'We zijn het Nederlands Jeugd Strijkorkest, voor heel Nederland dus – ook als je in Apeldoorn woont, kun je bij ons komen spelen.'

>>

JONGE STRIJKERS AAN HET WOORD

Emma Besselaar (17) zit drie jaar bij het NJSO en is sinds een jaar aanvoerder van de celli. 'Als aanvoerder moet ik zorgen dat alle celli dezelfde streken gebruiken, dezelfde dynamiek, dat het mengt. Als ik een van de anderen een foute noot hoor spelen draai ik me om, om er wat van te zeggen, maar dat gebeurt niet zo vaak hoor, ze zijn heel goed.'

Lisa Bor (16) zit ook drie jaar bij het NJSO, sinds kort bij de eerste violen. 'Drie jaar geleden vond ik het nog heel moeilijk om zo snel de partijen te leren – ik zat daardoor heel erg te focussen op mijn eigen partijen. Nu kan ik veel meer naar de rest luisteren. Ik begon standaard te laat met oefenen, pas op vrijdagavond, maar nu ik bij de eerste violen zit is dat wel veranderd. Verspreid over een week oefen ik anderhalf uur. Elke dag een kwartiertje zegt Bas altijd.'

Ook **Teun Faber** (19) speelt drie jaar bij het NJSO en hij is aanvoerder van de altviolen. 'Toen ik kwam vond ik het eng en was ik bang om fouten te maken, maar als je je medespelers leert kennen raak je dat kwijt. Dan ga je enorm genieten.'

